

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕНТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Процентний ризик відображає міру чутливості фінансового стану банківської установи до несприятливих змін у процентних ставках. Прийняття на себе такого ризику є цілком природнім у банківській справі і може бути важливим джерелом отримання прибутку. Водночас надмірний ризик зміни процентних ставок може створити значну загрозу для доходів банку та його капітальної бази. Зміни процентних ставок впливають на надходження, що, в свою чергу, впливає на суми доходів від чистої різниці по процентах та рівень інших доходів, пов'язаних з процентами та сумою операційних витрат. Вони також впливають на вартість банківських активів, пасивів та позабалансових фінансових інструментів, оскільки поточна вартість майбутніх грошових потоків (а в деяких випадках і самі грошові потоки) змінюються при зміні процентних ставок. Таким чином, ефективне управління ризиками, що дозволяє підтримувати процентний ризик в прийнятних межах, принципово важливе для безпеки та нормального функціонування банківської установи.

Таким чином, процентний ризик – це можливість для банку отримання грошових збитків або недоотримання прибутку внаслідок несприятливих змін процентних ставок на фінансових ринках. Зміни процентних ставок впливають на надходження коштів, що, в свою чергу, впливає на суми доходів від чистої різниці по процентах та рівень інших доходів, пов'язаних з процентами та сумою операційних витрат. Вони також впливають на вартість банківських активів, пасивів та позабалансових фінансових інструментів, оскільки поточна вартість майбутніх грошових потоків (а в деяких випадках і самі грошові потоки) змінюються при зміні процентних ставок.

Для банку важливими є два види процентного ризику: 1) ризик, який виникає при укладанні фінансової угоди, за якою передбачається отримання або сплата коштів за змінними процентними ставками; 2) ризик, який визначається співвідношенням між процентними ставками на залучені кошти і процентними ставками за інструментами розміщення активів (балансовий, або портфельний процентний ризик).

Виходячи з вищенаведеного, зміни процентних ставок можуть несприятливо відобразитися як на доходах банківської установи, так і на її економічній вартості.

Процес побудови системи управління процентним ризиком у банку розпочинається з розробки стратегії по відношенню до процентного ризику і засобів її реалізації. Кожна з цих стратегій може бути віднесена до одного з наступних типів:

- стратегія, спрямована на мінімізацію процентного ризику;
- стратегія, спрямована на одержання максимального рівня прибутку при заздалегідь визначеному і прийнятому рівні ризику.

Більшість спеціалістів з питань ризик-менеджменту є прихильниками другого підходу, оскільки, як вже зазначалося вище, ризик є невід'ємною частиною функціонування банку і його повне усунення може призвести до значного зниження конкурентоспроможності банку.

Найбільш відомими методами аналізу і контролю процентного ризику є:

- метод аналізу нестачі фінансування відповідно до діапазонів строковості (“gap”-аналіз);
- метод аналізу показників “дюрацій”, який базується на їх властивості відображати чутливість поточної вартості фінансового інструмента до зміни процентних ставок.

Основним методом безпосередньо аналізу процентного ризику є моделювання.

Основними методами контролю процентного ризику є: збалансування активів і пасивів, хеджування, оптимізація структури портфеля методами математичного програмування.

Башкіров, О.В. Управління процентним ризиком банку [Текст] / О.В. Башкіров // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 травня 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 110.